

Energidepartementet

Postboks 8148 Dep
0033 Oslo
(levert digitalt)

Saksbehandler:
Celia Têtu Lima

Saksnr.
24/301

Dato: 30.09.2024

Innspill til NVE sitt forslag til ny prismodell for fjernvarme

Forbrukerrådet gir med dette Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) innspill til ny modell for prisregulering av fjernvarme. Vi mener at forslaget vil øke utgiftene til fjernvarmekunder, og at fjernvarmeselskapenes inntekter er tillagt for stor vekt på bekostning av forbruker. Vi anbefaler at man heller ser til modellen laget av Vista Analyse på vegne av NVE.

Oppsummert mener vi følgende:

- NVEs forslag kan gi økte kostnader for svært mange fjernvarmekunder.
- Dette er urimelig med tanke på markedssituasjonen og innlåsingeffekten som gjelder for mange fjernvarmekunder, spesielt de som er omfattet av tilknytningsplikt.
- Balansen mellom forbrukers kostnadsbyrde og fjernvarmeselskapenes lønnsomhet ivaretas bedre i forslaget fra Vista Analyse enn i NVEs forslag.

En prismodell som øker kostnader for forbruker

Slik vi forstår NVE sin knekkpunktmodell er den designet for å balansere mellom beskyttelse av forbrukerne og å sikre en tilstrekkelig lønnsomhet for fjernvarmeselskapene. NVE foreslår at maksimal fjernvarmepris fortsatt skal baseres på spotprisen for strøm, pluss et konstantledd på 50 øre/kWh. Modellen inkluderer knekkpunkter ved 100 øre/kWh (øvre) og 0 øre/kWh (nedre). Over eller under disse nivåene vil sammenhengen mellom strøm- og fjernvarmepris reduseres, slik at prisen kun øker eller synker med 0,4 øre/kWh per 1 øre/kWh endring i spotprisen. Ved 0 øre/kWh spotpris vil maksimal fjernvarmepris være 50 øre/kWh.

Forbrukerrådet mener at modellen NVE forslår i for stor grad favoriserer fjernvarmeindustrien, og vil effektivt sett medføre at fjernvarmekundene får økte utgifter til oppvarming.

Ved å koble strømstøtten fra fjernvarmeprisen er det kun prismodellen for fjernvarmen som verner mot høye priser. NVE sin modell er på den måten mindre gunstig enn dagens modell.

Dagens modell har et legitimitetsproblem

Husholdninger med fjernvarme betaler allerede mer enn strømkunder, selv med dagens prisregulering. Ekstrakostnadene for fjernvarmekunder skyldes blant annet varmetap i anleggene, som kan være mellom 10 og 30 prosent, samt kostnader knyttet til måling, avregning og fakturering av varmen internt i boligselskaper. Dette kan gi en ekstraregning på 1000-1500 kroner i året, en kostnad som allerede er inkludert i strømprisen.

I tillegg betaler fjernvarmekundene ofte høyere strømpris på grunn av den nye nettleiemodellen, hvor fastledd gjør at kunder med lavt forbruk betaler forholdsmessig mer per kilowatttime. Dette kan føre til at strømprisen for disse kundene blir opptil 50 prosent høyere.

Forbrukerrådet mener at fjernvarmeselskapene har stor makt over kundene sine, spesielt på grunn av tilknytningsplikten og innlåsingeffekter når man først har valgt fjernvarme. Vi er likevel enige med NVE i at et helt deregulert fjernvarmemarked ikke er ønskelig. Selv i land med deregulering kreves det overvåkning for å unngå at selskapene utnytter sin posisjon. Vi støtter også vurderingen av at en ren kostnadsbasert regulering ikke gir nok insentiver til effektiv drift og krever mye overvåkning. Inntektsrammeregulering, som vi kjenner fra nettselskaper, er heller ikke egnet fordi fjernvarmeselskapene er for forskjellige.

Forbrukerrådet viser til at en rekke innspill fra store og små fjernvarmekunder i forbindelse med Vista Analyses rapport pekte på manglende legitimitet for *dagens* prisregulering; det oppleves urimelig når svært høye strømpriser gir tilsvarende høyere priser for fjernvarme, uten at fjernvarmeselskapenes utgifter har økt i samme grad. Den nevnte innlåsingeffekten er sentral her, og prisregulering kan ikke diskuteres uten å ta med i betraktningen det store antallet kunder som omfattes av tilknytningsplikt. NVEs forslag til ny prismodell risikerer å forsterke et eksisterende legitimitetsproblem for hele det regulatoriske rammeverket for fjernvarme.

Forbrukerrådet anbefaler forslaget fra Vista Analyse

Forbrukerrådet mener at Vista Analyse sin modell for makspris er en fornuftig måte å regulere fjernvarmeprisen. Analysebyrået legger til grunn at fjernvarmeprisen bør glattes ut ved hjelp av en formel som sikrer at fjernvarmekundene betaler det samme som de ville gjort om de brukte en varmepumpe.

Med en slik modell vil forbrukerne få en rettfærdig og konkurransedyktig pris, som også tar hensyn til investeringene i alternative oppvarmingssystemer. I tillegg er modellen enkel å forstå og bør gi mer stabile og forutsigbare priser for fjernvarmekundene, samtidig som også fjernvarmeselskapene sikres en stabilitet i modellen.

Forbrukerrådet stiller seg spørrende til at NVEs forslag i liten grad bygger på de grundige vurderingene gjort av Vista Analyse.

Enova oppgir at nye fjernvarmeanlegg i økende grad etableres uten statsstøtte, og antar at mye fremtidig utbygging vil skje på markedsmessige vilkår. Dette til tross for at framtidig utbygging av ny fjernvarme antas å komme primært i form av mindre anlegg, som ifølge Menon Economics har lavere lønnsomhet enn de større. Rapporten fra Menon Economics bestilt i forbindelse med NVEs oppdrag viser at lønnsomheten i fjernvarmeselskapene har vært økende siden 2010, også før de senere års prishopp på strøm. Samlet er det vanskelig å se at dette tilsier behov for en forskyvning av balansen mellom fjernvarmekunde og -selskap i sistnevntes favør, slik NVE nå foreslår.

Staten har også andre virkemidler tilgjengelig for å fremme nye investeringer i fjernvarme, som ikke innebærer å skyve kostnadsbyrden over på fjernvarmekundene. Disse bør tas i bruk om nødvendig, da ytterligere utbygging av fjernvarme kan bidra til et mer klima- og miljøvennlig kraftsystem. Gitt gode rammevilkår, inkludert en balansert prisregulering, er videre utbygging også et gode for forbrukerne som er tilknyttet fjernvarme, i tillegg til et indirekte gode for strømforbrukere, på grunn av nettkapasiteten fjernvarme kan frigjøre.

Forbrukerrådet vil avslutningsvis vise til posisjonen NVE har inntatt i forbindelse med oppdraget om forslag til endringer i energimerkeordningen. NVE har der vektlagt hensynet til energimerkets legitimitet, når de har argumentert mot en vektingsfaktor for fjernvarme som vil gjøre at bygg med fjernvarme kommer uforholdsmessig godt ut i energimerkingen.

Forbrukerrådet støtter denne vurderingen, og mener dette dels bør sees i sammenheng med forslaget til prismodell. Også her bør hensyn til legitimitet hos forbruker veie tungt, noe som ivaretas bedre med Vista Analyses forslag enn med NVEs forslag til prisregulering.

Vennlig hilsen

Forbrukerrådet

Gunstein Instefjord

Leder for forbrukerpolitikk

Thomas Iversen

Leder av strømgruppa